

IZRAEL

Ledor Vador

Ledor Vador je obrazovni projekat Saveza javorejskih opština Srbije.

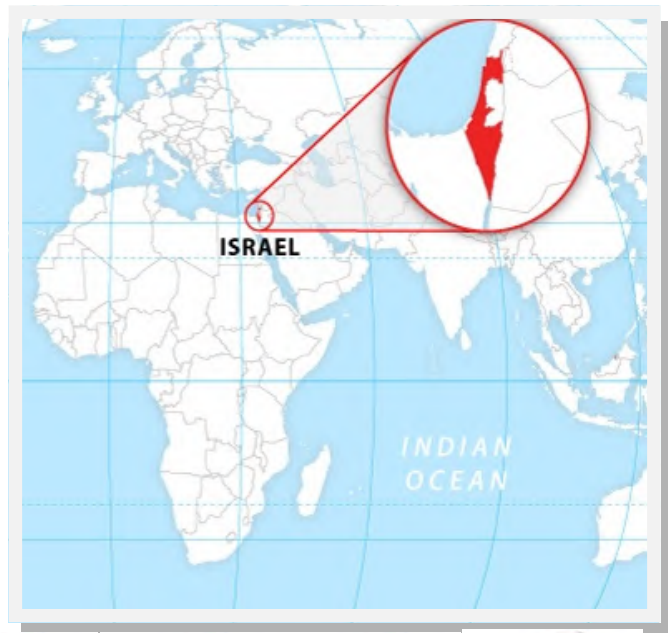
Publikacija je namenjena deci i omladini, u nadi da će svako od vas pronaći nešto interesantno i prilagođeno vašem uzrastu.

*Ovu publikaciju priredile su koordinatorke projekta
Sonja Viličić i Mia Nuhanović*

5780. / 2020.

Izrael je država koja se nalazi na Bliskom istoku na istočnoj obali Sredozemnog mora.

Na severu se graniči sa Libanom i Sirijom, na istoku sa Jordanom i na jugu sa Egiptom.

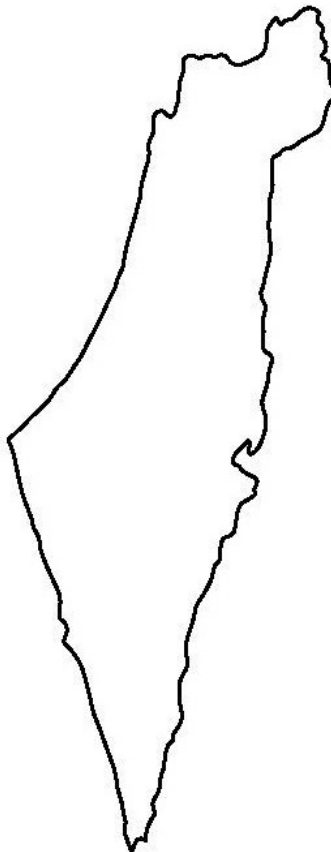
Glavni grad je
Jerusalim.

U Izraelu se govori
jezikom koji se zove
hebrejski.

Himna države
je Hatikva, što
u predvodu
znači *nada*.

Izrael je 100.
najmanja
država na
svetu.

Izrael ima oko
8 miliona
stanovnika.

Novac koji se
koristi u Izraelu
se zove Novi
Šekel.

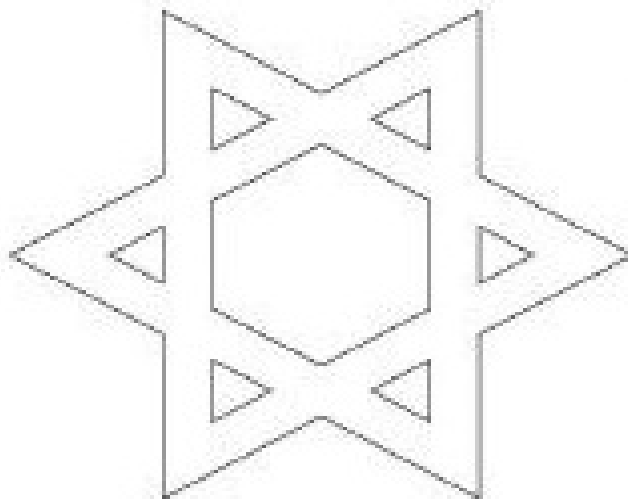
OBOJI OVU STRANICU I POKUŠAJ DA ODGOVORIŠ NA PITANJA:

1. Šta se nalazi na slici koju si obojio/obojila?

---

2. Koje boje si koristio/koristila za bojenje?

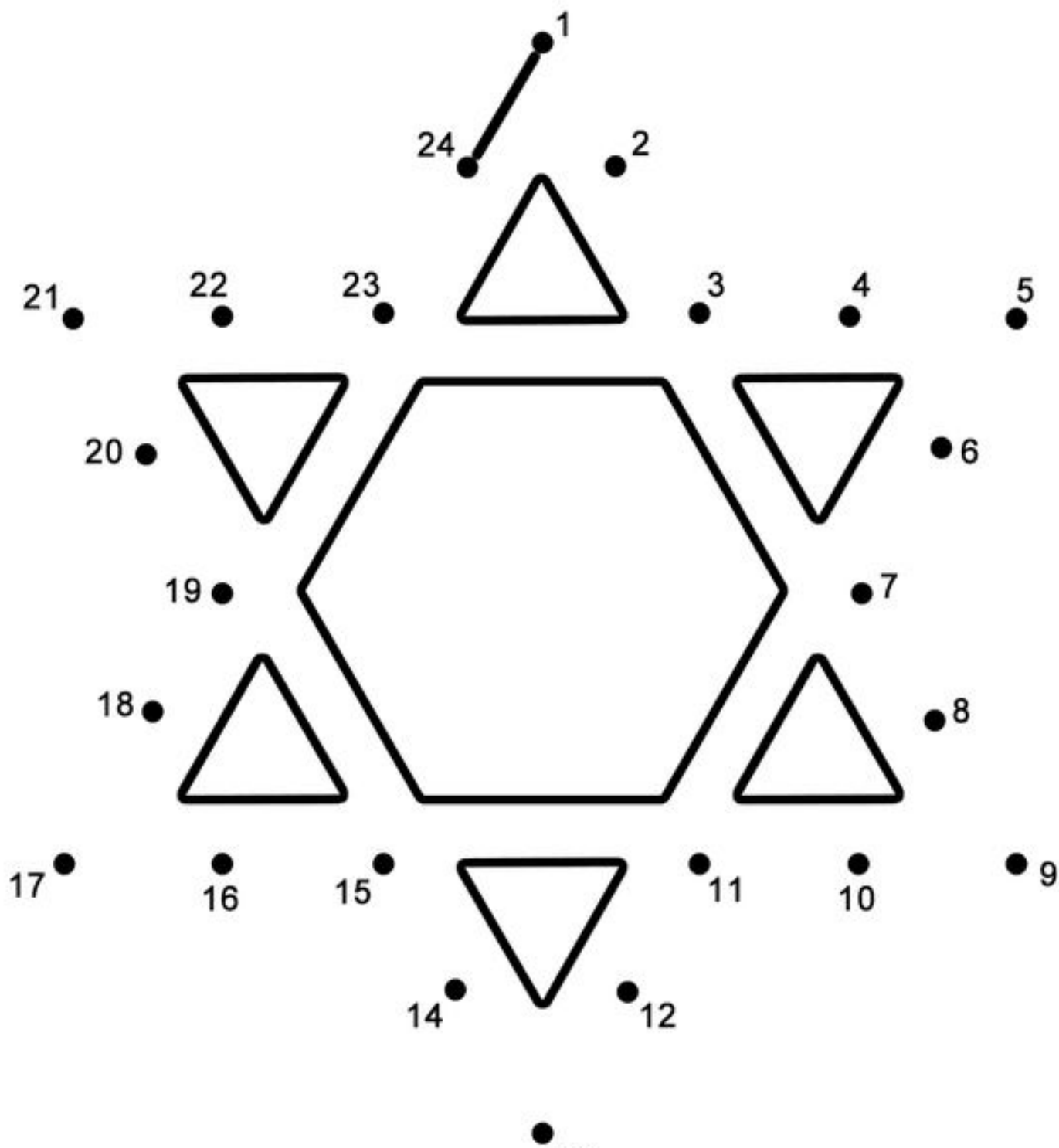

Bravo! Na lici koju si obojio/obojila na prethodnoj strani se nalazi zastava države Izrael. Ona je plavo bele boje.

A na ovoj stranici spoji brojeve počevši od najmanjeg. Pokušaj da odgovoriš na pitanje:

Kako se zove simbol koji si dobio/dobila spajanjem brojeva od 1 do 24?

BIBLIJSKI IZRAEL

Izrael se prvi put spominje u istorijskim spisima egipatskog faraona Merneptaha koji su iz 1230. godine pre nove ere.

U tom dobu je kralj David formirao Kraljevinu Izrael a grad Jerusalem je postavio kao glavni grad.

Prva tri kralja Kraljevine Izrael su: Saul, David i Solomon.

Saul (Šaul), prvi kralj, je tokom svoje vladavine bio fokusiran na oslobađanje teritorije na kojoj je živelo dvanaest plemena Izraela. Zbog čestih ratovanja, Saul je bio umoran i tužan. Kako bi se oraspoločio, Saulovi savetnici su doveli mladog pastira koji je bio poznat kao dobar svirač na harfi. Ime mu je bilo David. Ubrzo se saznalo da on nije samo sposoban svirač već i veoma vešt i hrabar borac.

AVRAM

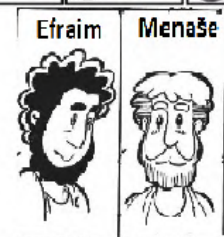
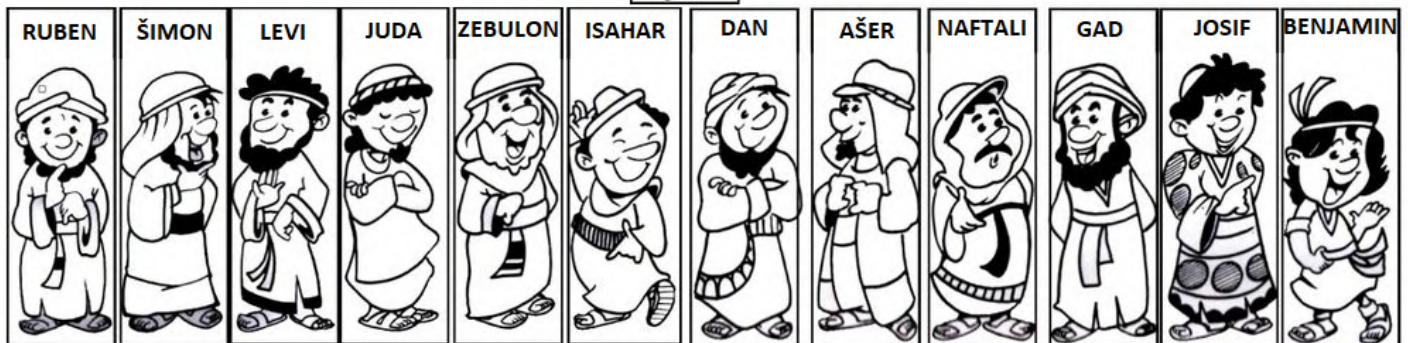

Avram, jevrejski praotac je imao sina Isaka. Isak je imao sina Jakova. Jakov je imao dvanaestoricu sinova.

ISAK

Dvanaest plemena Izraela su plemena Jakovljevih sinova koji su po istoriji osnovali izraelski narod.

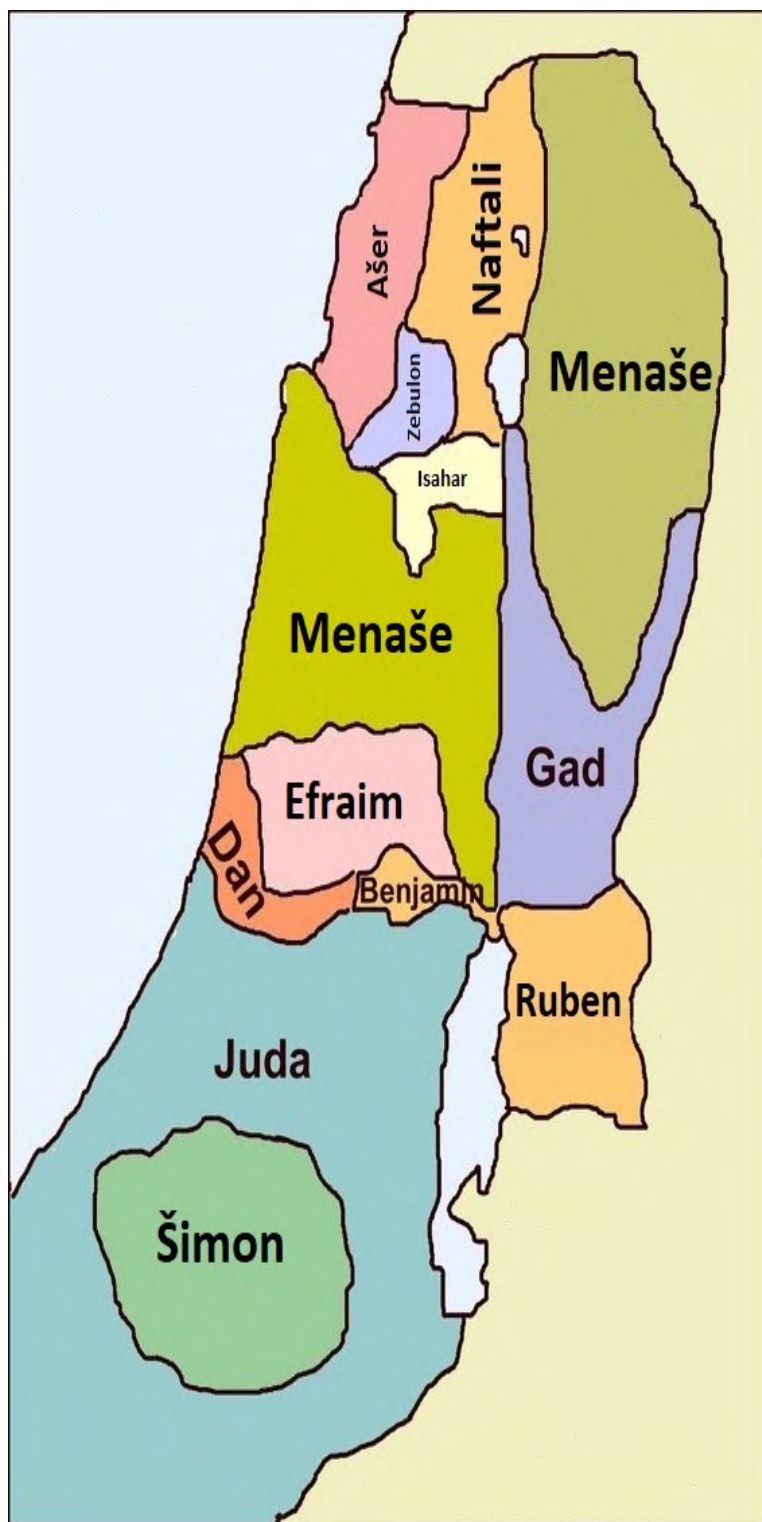

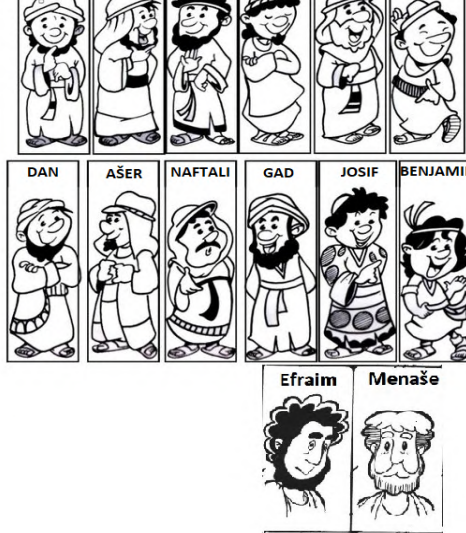
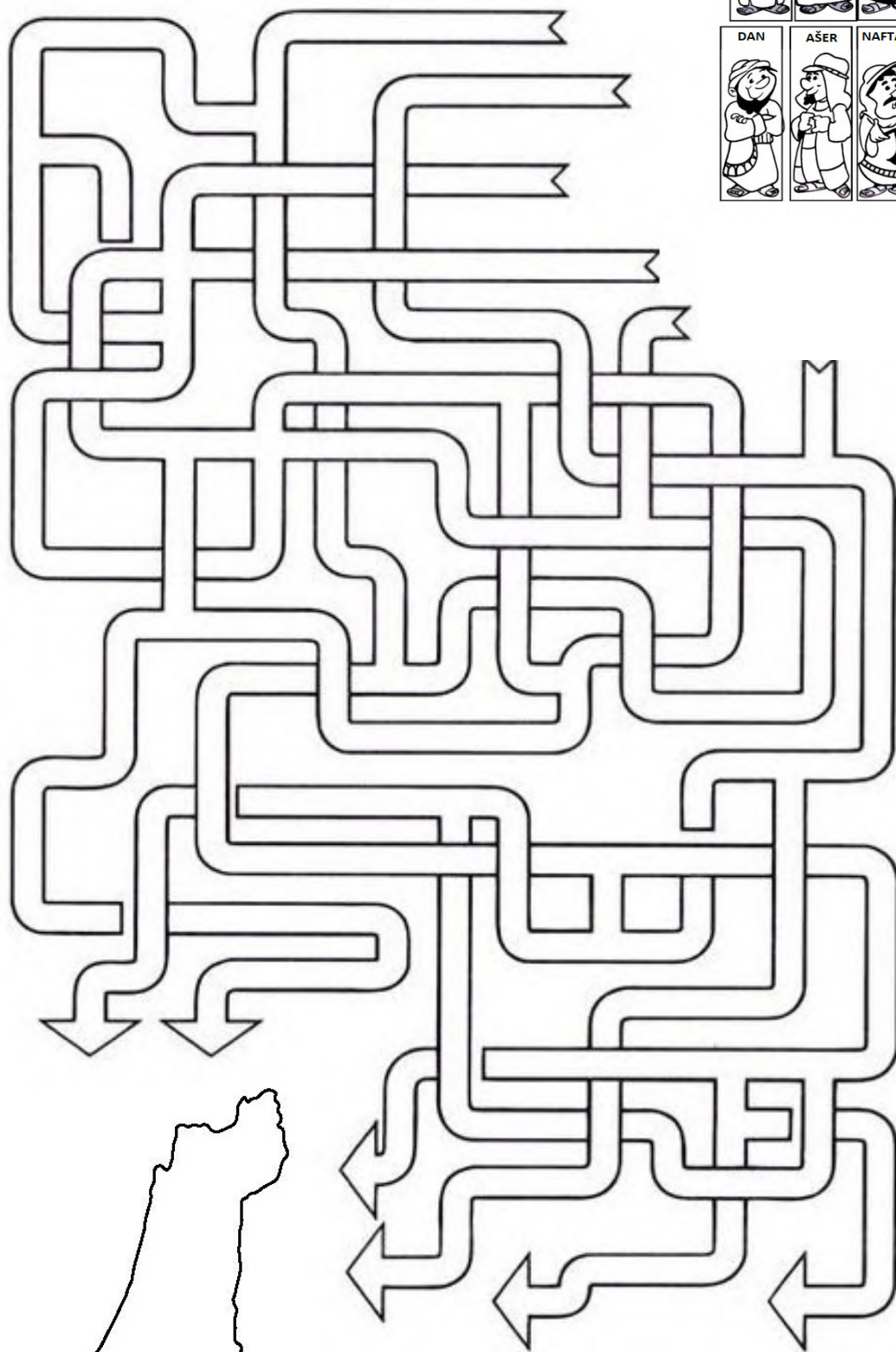
Ova plemena su dobila imena po desetorici Jakovljevih sinova i dvojici Josifovih sinova. Josif je bio Jakovljev sin.

Josifova dvojica sinova su se zvala Efraim i Menaše. Otac im je ustupio svoje mesto i od jednog plemena Josif osnovao dva. I time se broj plemena povećao na trinaest.

Svim plemenima su podeljena zaduženja i teritorije, osim plemenu Levi. Oni su bili prvosveštenici i bili su zaduženi za religiozni život svih drugih plemena.

Pomozi plemenima
da dođu do Izraela!

Kako bi se dokazao, David je prihvatio borbu sa Golijatom, Filistejcem, koji je bio mnogo krupniji od svih ostalih boraca. David je bez oklopa i bez oružija prišao divu, izvadio svoju pračku i kamenom pogodio Golijata pravo u čelo. Div se srušio i nije se više pomerao. Nakon te borbe, David je nasledio Saula i postao drugi kralj Izraela.

David, drugi kralj, je za vreme svoje vladavine stvorio jaku vojsku i pobedio neprijateljska plemena, a susedni narodi su videli da se stvara velika jevrejska država i nisu smeli više da napadaju.

Kralj David je unutar zidina jerusalimske tvrđave osnovao svoj grad – Davidov grad, u kojem je želeo da sazida najlepši hram na svetu u kom će stajati Zavesni kovčeg u kom se nalaze ploče Deset božijih zapovesti koje je Mojsije dobio od Boga. Kralj David nije uspeo za vreme svoje vladavine da sazida Hram i na samrti je krunisao svog sina Solomona za kralja.

Solomon, treći kralj Izraela je od svog oca Davida nasledio veliku kraljevinu, obezbeđenu od napada susednih naroda. Vladao je četrdeset godina i za vreme njegove vladavine, svi su živeli u miru.

Kralj Solomon je bio poznat kao mudar čovek.

Sazidao je Hram u kom je bio smešten Zavezni kovčeg.

Hram se na hebrejskom jeziku zove *Bet Hamigdaš*

Jevreji iz svih krajeva kraljevine su dolazili u Hram za vreme praznika, pre svega Pesaha, Sukota i Šavuota.

Hram je sazidan 957.godine pre nove ere a uništili su ga Vavilonci 586. godine pre nove ere. Ovaj Hram zovemo Prvi hram ili Solomonov hram.

Drugi Hram u Jerusalimu je obnovio Herod Veliki 20. godine pre nove ere tako da njega zovemo i Herodov hram.

Kako su se osvajači menjali, tako je i tadašnja teritorija Izraela zapadala pod različitu vlast.

Vladari tog doba bili su prvo Vavilonci a zatim Persijanci pa Rimljani koji su vladali celim Sredozemljem i uništili drugi Hram u Jerusalimu 70. godine nove ere.

Nakon rušenja Drugog hrama, jevreji koji su živeli na teritoriji današnje države Izrael, bili su primorani da se rasele po celom svetu.

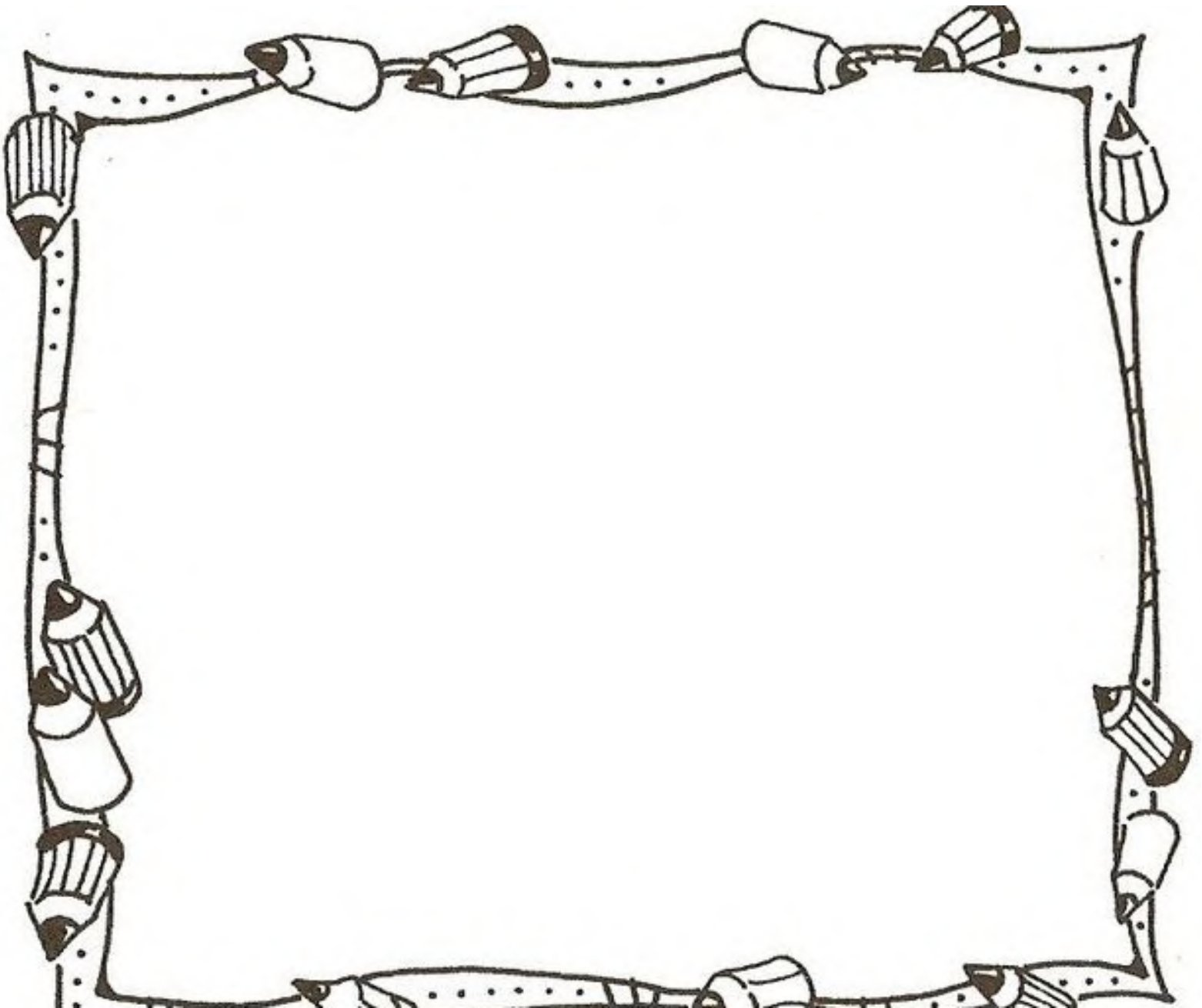
NAPIŠI IMENA PRVA TRI KRALJAI ZRAELA?

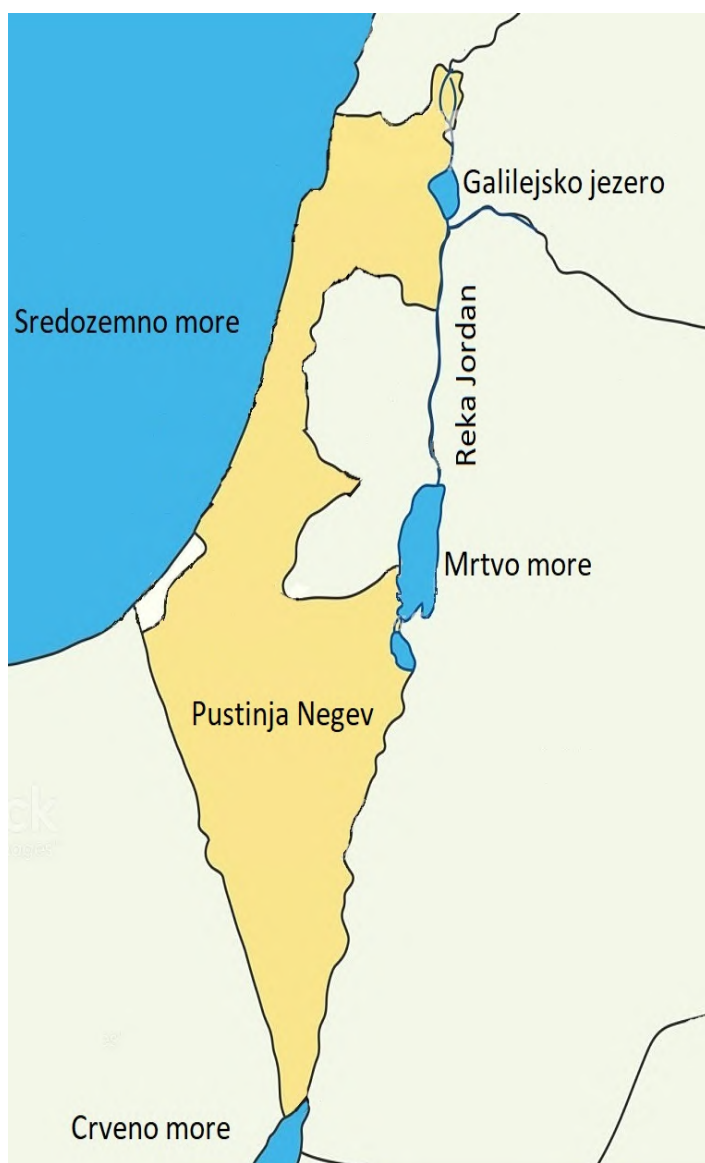
Nacrtaj ih onako kako ih ti zamišljaš:

MODERAN IZRAEL

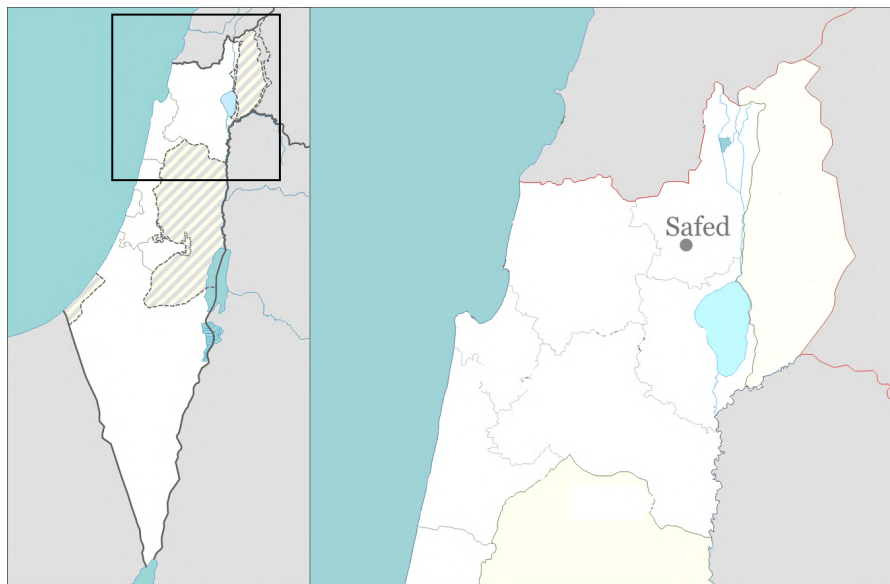
Izrael je proglasio svoju nezavisnost 14. maja 1948. godine. Nezavisnost je proglasio David Ben Gurion, prvi premijer Izraela.

Državu Izrael okružuju četiri vodene površine: Sredozemno more na zapadu, Mrtvo more na istoku, Crveno more na jugu i Galilejsko jezero na severu. Kroz Izrael teče reka Jordan. Polovinu Izraela pokriva pustinja Negev.

CVAT SAFED

Cvat, na hebrejskom Safed, je drevni grad na severu Izraela u oblasti koja se zove Galileja.

Po jevrejskoj legendi, grad su osnovali Nojevi sinovi nakon velikog potopa.

Prema istoriji, ova oblast je dodeljena plemenu Naftali, jednom od 12 plemena Izraela.

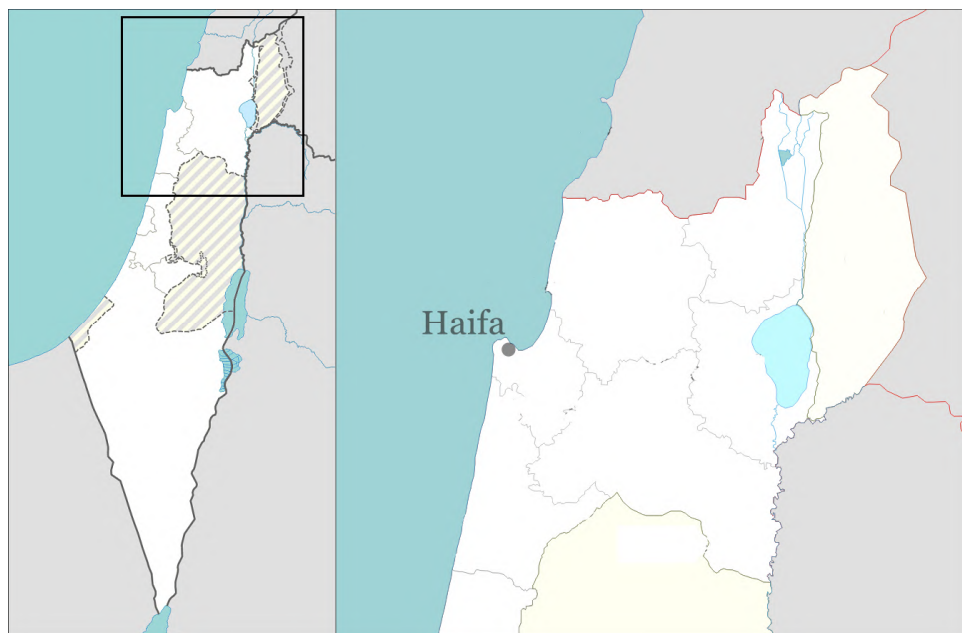

Cvat je i grad koji je poznat po izučavanju jevrejske mistike koja se zove *Kabala* a u njemu se nalazi i najstarija sinagoga u Izraelu.

HAIFA

Haifa je treći najveći grad u Izraelu.

Tu je i smeštena najveća izraelska pomorska luka. Nalazi se severno od Tel Aviva, na obali Sredozemnog mora.

U Haifi se nalazi najstariji univerzitet u zemlji, Tehnion.

TEL AVIV

Tel Aviv je grad u Izraelu koji se nalazi na obali Sredozemnog mora. Drugi je po veličini u ovoj zemlji. Ime znači prolećni (aviv) brežuljak(tel).

Deo obale na kojoj se danas nalazi grad je kupljeno od lokalnih beduina i 1909.godine je počela njegova izgradnja od strane jevreja iz antičkog grada Port.

Plaže u Tel Avivu se pružaju njegovom celom dužinom a pijaca Karmel je najpoznatija pijaca u ovom gradu.

U ovom gradu se nalazi zgrada pod nazivom Dvorana nezavisnosti u kojoj je 14. maja 1948. godine David Ben Gurion proglasio nezavisnost države Izrael. Danas je na tom mestu muzej.

Jafa grad, koji je danas spojen sa Tel Avivom, je jedan od najstarijih gradova na svetu. Bio je jedan od bitnijih pomorskih luka u starom veku.

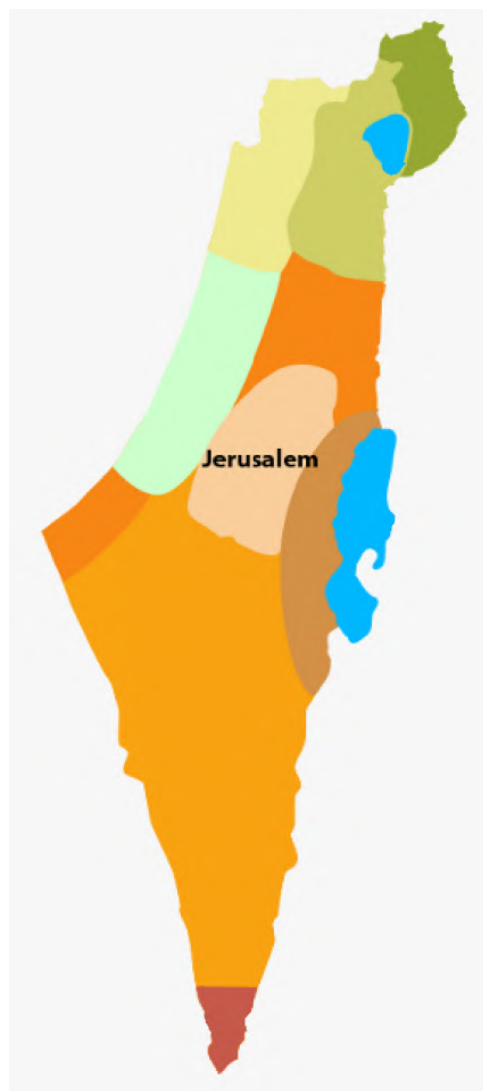

Jafa se prvi put spominje u Tanahu (Bibliji).

JERUSALIM

Jerusalim je glavni grad Izraela. Nalazi se na brdima Judeje na oko 770 metara nadmorske visine.

Danas se grad Jerusalim deli na novi i stari grad.

Stari Grad Jerusalima je osnovao Kralj David. Unutar zidova Davidovog grada se nalazio Hram, najsvetije mesto za Jevreje.

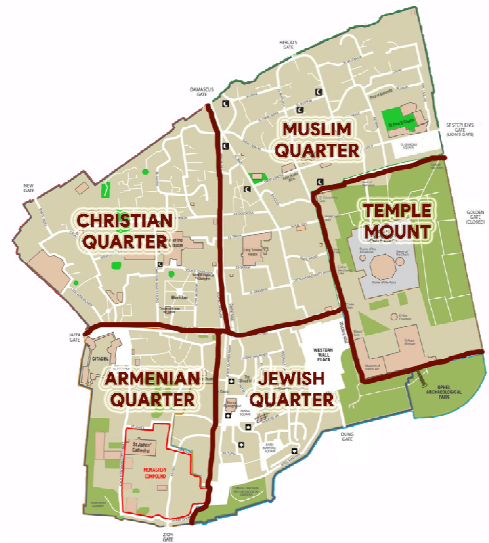
Danas je od Hrama ostao Zapadni zid, koji se još zove i Zid plača.

Na hebrejskom jeziku se zove Kotel.

Stari Grad je podjeljen na: jevrejsku, arapsku, hrišćansku i jermensku četvrt.

Hramska gora, koja se nalazi u Starom Gradu u Jerusalimu, prema jevrejskoj tradiciji ima nekoliko značenja. Veruje se da je to mesto odakle je Bog pokupio prah da stvori prvog čoveka ~ Adama i gde je Avram ponudio svog sina Isaka kao žrtvu. Zbog tih verovanja, oba Hrama su bila sagrađena na istom mestu, kako bi označavala najsvetije mesto za Jevreje. Danas se na tom mestu nalazi Kupola na steni, islamska svetinja.

Istorija grada je toliko duga da se smatra jednim od najstarijih gradova na svetu koji i dalje postoji. Jerusalim je centar tri najveće religije na svetu: judaizam, hrišćanstvo i islam.

Kneset je Izraelski parlament i nalazi se u ovom gradu.

Mahane Jehuda je jedna od najpoznatijih pijaca u Izraelu.

Muzej Jad Vašem je najveći muzej na svetu posvećen žrtvama Holokausta. Nalazi se na planini Hercl na Brdu Sećanja. Danas u Izraelu živi 192 hiljade ljudi koji su preživeli Holokaust.

Grobnica kralja
Davida se nalazi
na gori Cion.

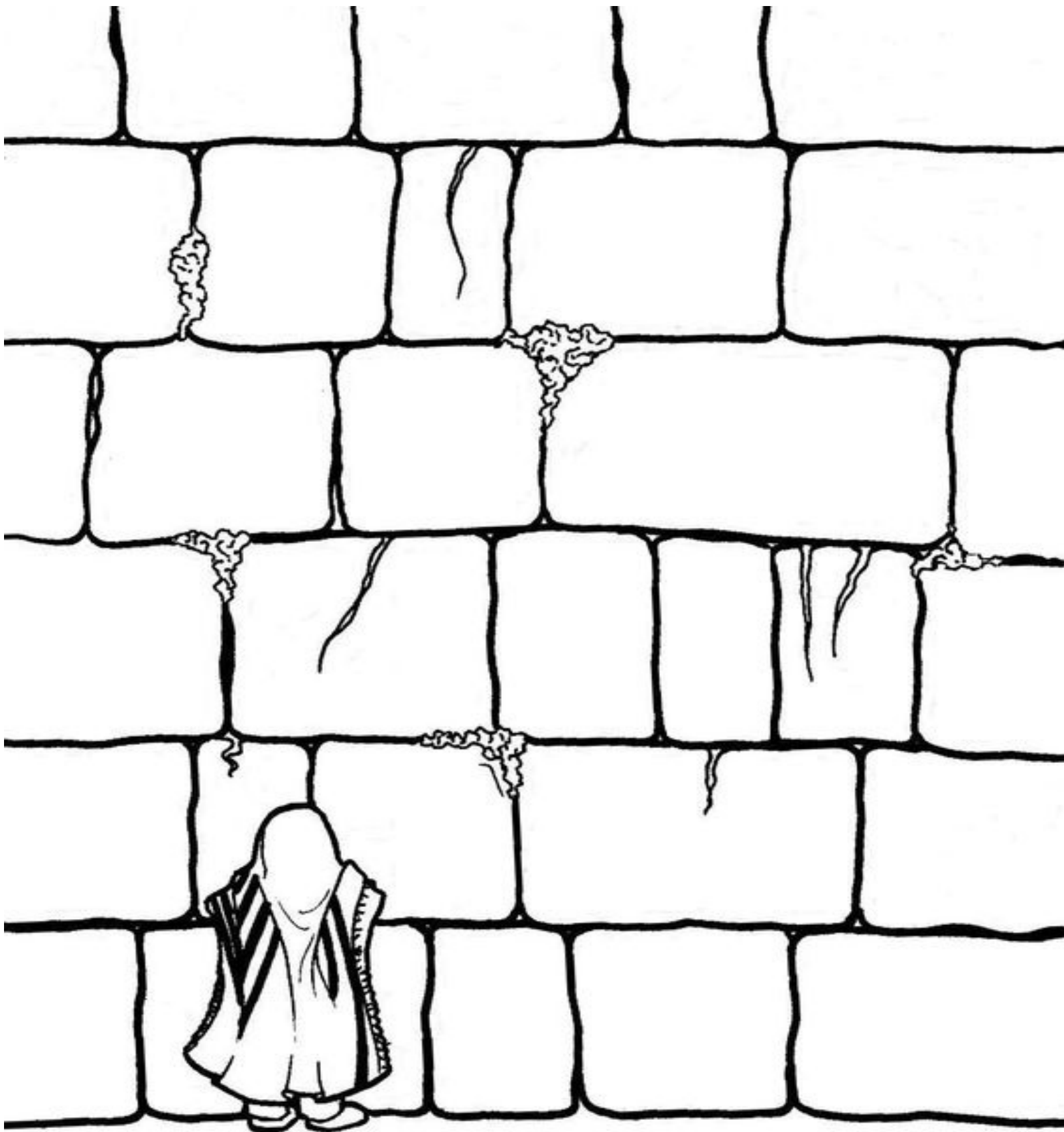

Svake godine, više od 1000 pisama stigne u Jerusolim, adresiranih na "Boga".

Jerusalim je prvi grad na svetu koji je potpuno bio pokriven wi-fi-jem.

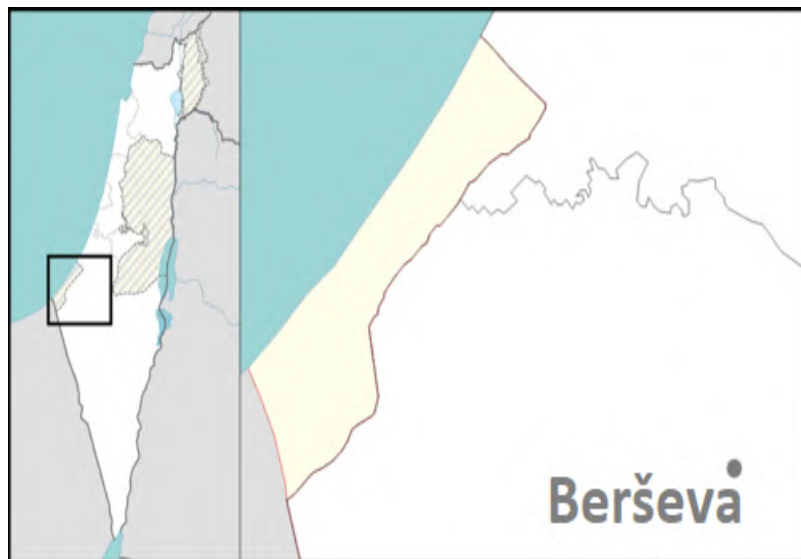

**Pokušaj da odgovoriš na ovo pitanje:
Da li znaš šta se nalazi na slici koju si obojio/obojila?**

BERŠEVA

Berševa je grad u pustinji Negev, poznat i kao "Glavni grad Negeva".

U biblijsko vreme, Berševa je bila najjužniji grad Izraela, a otuda i dolazi izraz "od Dana do Berševe" koji opisuje čitavo kraljevstvo. Berševa se spominje i u Knjizi Postanka.

Ime grada je nastalo od dve reči: Ber, što znači bunar i Ševa što znači položiti zakletvu. Po jevrejskoj tradiciji, Isak, Avramov sin je zakletvom sklopio savez sa starosedecima i u tu čast su Isakove sluge iskopale bunar i pronašli vodu.

Grad Berševa ima najveći broj šahovskih velemajstora u svetu.

MASADA

Masada je nekadašnja jevrejska tvrđava koja se nalazi u Negev pustinji iznad obale Mrtvog mora.

Masada je postala poznata po bici koja je vođena 73. godine za vreme Prvog jevrejsko-rimskog rata jer je tada ostala poslednje utvrđenje koje su Rimljani pokušali da osvoje.

Masadu je sagradio Herod Veliki.

MRTVO MORE

Mrtvo more je najniža tačka na zemlji. Nalazi se 430 metara ispod nivoa mora.

Svoje ime je dobilo iz razloga što zbog ogromne količine soli u njemu ne postoji ni jedan oblik života.

Voda je toliko slana da ne može da se potone.

Obale Mrtvog mora dele Izrael i Jordan.

So i minerali u vodi pozitivno utiču na ljudsko zdravlje. Još u doba Heroda Velikog su ljudi iz svih okolnih krajeva dolazili baš na Mrtvo more da se leče.

Lekovito blato s Mrtvog mora koristili su još stari Egipćani za balzamovanje mumija.

ZDE BOKER

Zde Boker kibuc se nalazi u Negev pustinji, u južnom delu Izraela.

Kibuc je postao više poznat nakon što se prvi premijer Izraela, Ben Gurion, vratio u rodno mesto svog oca nakon što se pensionisao. On je takođe i sahranjen ovde.

Kibuc je naziv za zanatska udruženja u kojima žive ljudi koji se bave poljoprivredom. Na hebrejskom jeziku, reč kibuc znači sastanak ili skup. Danas u Izraelu ima oko 250 kibuca.

EJN AVDAT

Ejn Avdat je kanjon u
pustinji Negev.

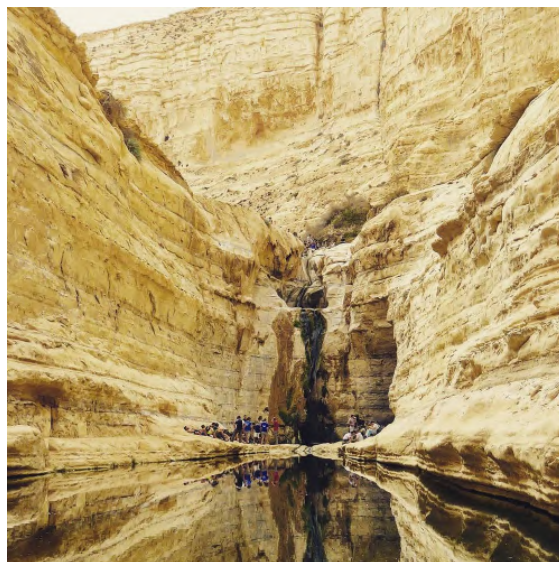
Nalazi se u blizini kibuca Zde
Boker.

Čini ga nekoliko
jezera i vodopada.

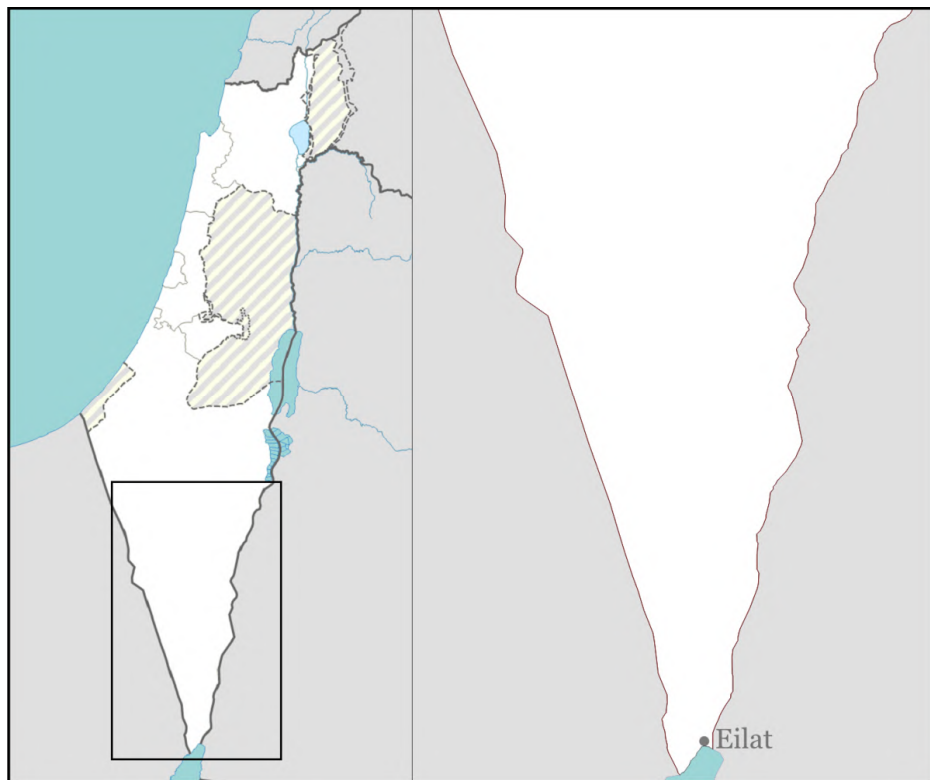
Jedan je od Nacional-
nih parkova Izraela.

EJLAT

Ejlat je grad u Izraelu koji se nalazi na samom jugu države i izlazi na Crveno more.

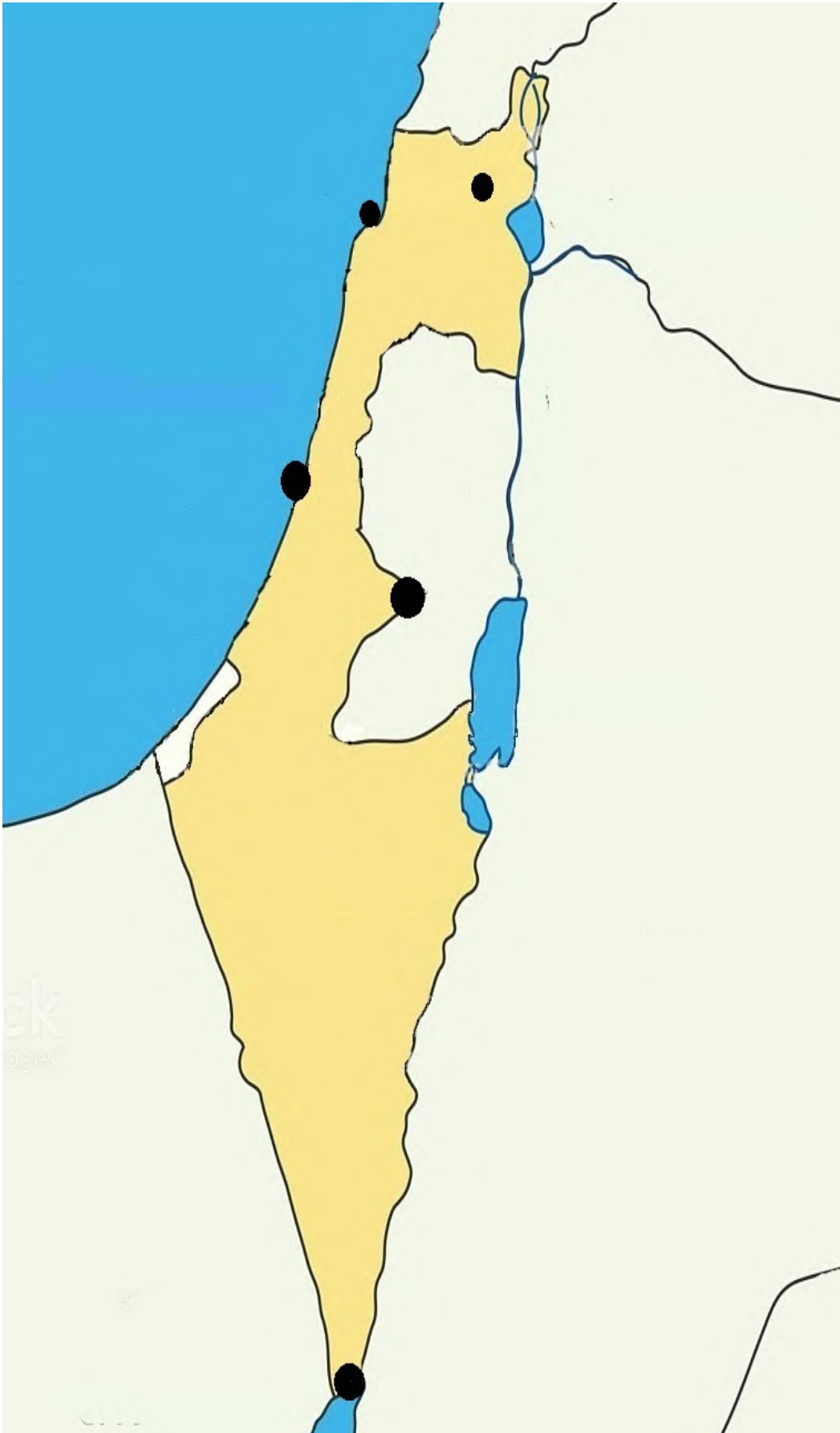

Ejlat je poznat po lepoti morskog sveta tako da se u Ejlatu nalazi podvodna opservatorija kao i delfinarijum.

ZANIMLJIVA GEOGRAFIJA

Pokušaj da na mapi označiš sledeće:

1. Jerusalim
2. Tel Aviv
3. Haifa
4. Cvat
5. Ejlat
6. Mrtvo more
7. Galilejsko jezero
8. Crveno more
9. Sredozemno more
10. Reka Jordan

NAUČI NEKE OD OSNOVNIH REČI NA HEBREJSKOM JEZIKU

Zdravo! - Šalom!

Doviđenja - Lehitraot

Dobro jutro - Boker Tov

Dobar dan - Jom Tov

Dobro večer - Erev Tov

Laku noć - Lajla Tov

Da - Ken

Ne - Lo

Hvala - Toda

Hvala puno - Toda Raba

Molim te - Bevakaša

U redu - Beseder

Izvinite/Pardon - Sliha

DANI U NEDELJI NA HEBREJSKOM JEZIKU

NEDELJA - JOM RIŠON

PONEDELJAK - JOM ŠENI

UTORAK - JOM ŠLIŠI

SREDA - JOM REVII

ČETVRTAK - JOM HAMIŠI

PETAK - JOM ŠIŠI

SUBOTA - JOM ŠABAT

Koji je tvoj omiljeni dan u
nedelji?

15 ZANIMLJIVOSTI KOJE SIGURNO NISTE ZNALI O IZRAELU

1. Albertu Ajnštajnu su ponudili da bude predsednik Izraela, on je to odbio.
2. Prvi ikada napravljen antivirus za računar, napravili su Izraelci 1979. godine.
3. U ovoj zemlji je napravljen prvi USB.
4. Tel Aviv je poznat kao grad pasa. U gradu se nalazi preko 60 parkova za pse i više od 80.000 pasa, ali ćete rekto naići na lutalicu jer su skoro svi psi zbrinuti!
5. Ova zemlja ima najviše prevedenih knjiga sa drugih jezika na svetu.
6. Ovo je isto tako i jedina zemlja na svetu koja je oživela jezik koji se koristio samo prilikom molitve a sada uz dodatak novih reči je formalan jezik države.
7. Izraelske novčanice imaju Brailove oznake, kako bi slepe osobe mogle da znaju koja je novčanica u pitanju.
8. Galilejsko jezero je smešteno 212 m ispod nivoa mora. To je najniže slatkovodno jezero u svetu.
9. Ljudi koji poštuju šabat u Izraelu mogu kupiti osiguranje vozila koje ne uključuje subote, čineći na taj način polis povoljnijom.
10. Izrael ima najveći broj fakultetskih diploma po glavi stanovnika na svetu.
12. Izrael ima najveći broj muzeja po glavi stanovnika na svetu.
13. Lepak na izraelskim poštanskim markicama je košer.
14. Čeri paradajz je prvi put uzgojen u Izraelu, 1973.
15. Aplikacije Whatsapp i Messenger su upravo u ovoj zemlji napravljene.

ISTORIJA IZRAELA

